

XXVII. županijsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika

30. ožujka 2022.

drugi (II.) razred

zaporka

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

90

Upute natjecateljima **koji ispit pišu na papiru**

1. Ispit se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. Ako natjecatelj želi prepraviti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati prepravak odgovora.
8. Odgovori ne smiju biti pisani tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Županijsko povjerenstvo:

1. _____

(predsjednik Županijskoga povjerenstva)

2. _____

(član Županijskoga povjerenstva)

3. _____

(član Županijskoga povjerenstva)

1. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova, dijelove rečenica ispod crte otisnute velikim tiskanim slovima.

Na _____ 7. veljače prikazan je
TREĆEMU PROGRAMU HRVATSKE TELEVIZIJE

_____, filmski portret glazbenika
DOKUMENTARNI FILM „ZA DVA KOVČEGA SLAVE”

Karla Metikoša, koji je ostao poznat kao jedan od autora _____
PRVE HRVATSKE

_____, napisane u povodu četiristote godišnjice Seljačke
ROCK-OPERE „GUBEC-BEG”

bune. Operu su izveli članovi jednoga od najpopularnijih zagrebačkih kazališta,

_____, u Koncertnoj dvorani
ZAGREBAČKOGA GRADSKOG KAZALIŠTA „KOMEDIJA”

Vatroslava Lisinskoga. U operi je sudjelovao i ženski vokalni sastav nazvan prema

_____, djevojkama koje obilaze seoske kuće i pjevaju prigodne
LADARICAMA

pjesme svake godine o _____ i _____.
DUHOVIMA JURJEVU

6	

6	

2. Odredi padež podcrtanim riječima.

Poteci zemljom, dobri duše puka,

ti koji štitiš iz vjekova davnih

ognjišta naša od očiju vuka

i njive naše od kopita tamnih. (Vesna Parun)

zemljom _____ dobri _____

koji _____ davnih _____

naše _____ kopita _____

6	

3. Objasni značenje sljedećih rečenica.

Moja sestra, koja živi u Americi, sutra dolazi u Zagreb.

Moja sestra koja živi u Americi sutra dolazi u Zagreb.

2	

4. Upiši na prazne crte unutar riječi č ili ć u skladu s pravopisnim pravilima.

Natjecao se u kulinarskome dvoboju spremajući june____u i guš____ju paštetu. Smjesa mu je ispala guš____om nego inače.

3	

11	

5. Napiši na prazne crte točan oblik riječi iz zagrade prema pravilima o pisanju *ije/je*.

a) Biolozi su mjesecima promatrali _____ bjeloglavih supova na Cresu.

(gniježđenje/gnježđenje)

b) Mlijeko koje je doteklo _____ ulijevala je u boce

(žlijebom/žljebom)

_____ posudom.

(lijevkastom/ljevkastom)

c) Nekad su _____ prisiljavali pisati desnom rukom.

(lijevake/ljevake)

d) Svojom se _____ manje koristila nego desnicom, pa joj je bila slabija.

(lijevicom/ljevicom)

5	

6. Napiši na prazne crte kojoj vrsti pripadaju podcrtane riječi.

Samo mi se činilo da jedan dan tamo traje sto sati. _____

Dijete je često bilo samo. _____

Riješio sam zadatak sam samcat. _____

3	

8	

7. Ispiši iz teksta tri glagolska priloga.

Budući zaonda neženja, slabo sam mario za razgovore o cijepljenju voćaka. Sav moj pozor osvajaše crna udovica. Sjedeći u prikrajku, čitala ona novine. Pristupih k udovici, a ona zaklopiv novine pridignu polagano glavu.

(Prema: A. Šenoa, *Prijan Lovro*)

glagolski prilozi: _____

3	

8. Ispiši iz teksta četiri glagola u imperfektu.

Prije više godina neki me moj prijatelj uporno zvaše na selo pa pođoh. Dvor ne stajaše na osami, bijaše susjeda dosta. Domaćini nuđahu nas neprestano jelom i pićem. Bila tu i djevojka, udova susjednoga vlastelina, kako mi poslije rekoše. Bi ona vrlo lijepa.

(Prema: A. Šenoa, *Prijan Lovro*)

imperfekti: _____

4	

9. Ispiši iz sljedeće rečenice tražene sintagme.

Lako sam zaradila stotinu kuna, čuvala sam svojim susjedima djecu.

sintagma nastala pridruživanjem: _____

imenska sintagma nastala upravljanjem: _____

sintagma nastala sročnošću: _____

3	

10	

10. Prepiši zadanu rečenicu tako da podcrtane riječi dopuniš traženim rečeničnim članovima. Pazi da red riječi u rečenici bude gramatički točan.

Marko je zamolio Doris za ples.

Marko – imeničnim atributom; je zamolio – priložnom oznakom; Doris – apozicijom

3	

11. Pročitaj rečenice. Zadatak ima dva dijela.

– Želiš li se udati za mene?

– Da!

Otišli su u crkvu svete Katarine da bi izgovorili svoje *da*.

A. Odredi vrstu podcrtanim riječima.

Da u drugoj rečenici: _____

podcrtano da u trećoj rečenici: _____

B. Rečenicu Da! zamijeni nekom drugom rečenicom (koja se sastoji od jedne riječi) tako da se ne promijeni značenje rečenice.

3	

12. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora. Kojom se od podcrtanih riječi u sljedećoj rečenici izriče metonimija?

Mladi navijači okupili su se oko seoskoga stadiona i sva je ta mladost zdušno navijala za mladiće na terenu, posebno za najmlađe koji su prvi put igrali.

a) mladi

b) mladost

c) mladiće

d) najmlađe

1	

7	

13. Odredi kojoj vrsti pripadaju zavisne surečenice u sljedećim rečenicama.

Letio sam balonom da pobijedim strah od visine. _____

Govori se da želiš kupiti novi bicikl. _____

On je da mu ništa ne možete narediti. _____

Pjevačev poziv da dođemo na koncert rado smo prihvatili. _____

4	

14. Odredi kojom su vrstom sklapanja nastale sljedeće složene rečenice.

Svega se jasno sjećao, mislima se vraćao na najljepše trenutke s izleta.

Izgarao je od ljubavi kao što leptiri izgaraju na večernjoj svjetiljci.

Sunce zađe za šumovitu goru i uminu *Pozdravljen* je te sinuše prve zvijezde.

3	

15. Zadatak ima dva dijela.

A. Spoji zadane ishodišne rečenice s pomoću zadanih veznika u tražene složene rečenice.

B. Odredi kojoj vrsti pripadaju složene rečenice.

Nismo više imali snage za uspon. Odustali smo od osvajanja planinskoga vrha.

nezavisnosložena rečenica s veznikom *ili*:

vrsta nezavisnosložene rečenice: _____

Sigurno smo došli do vrha planine. U bilježnice nismo udarili pečate kao dokaz.

zavisnosložena rečenica s veznikom *iako*:

vrsta zavisnosložene rečenice: _____

4	

11	

16. Prepiši sljedeću zavisnosloženu rečenicu tako da promijeniš položaj glavne i zavisne surečenice.

Mnogi mladi bave se kreativnim radom da bi istražili svoje mogućnosti.

A. Napiši rečenicu u inverziji.

B. Umetni zavisnu surečenicu između dvaju dijelova glavne rečenice.

2	

17. U kojoj je od sljedećih uvjetnih rečenica izrečena moguća/potencijalna pogodba?

- a) Da smo više čitali, imali bismo bolji uspjeh na ispitu.
- b) Ako se ućlanimo u knjižnicu, više ćemo čitati.
- c) Kad bismo više čitali, rječnik bi nam bio bogatiji.
- d) Ako više čitamo, više i znamo.

1	

18. Pročitaj sljedeće rečenice. Ispiši iz teksta u tablicu tri tražena arhaizma i zamijeni ih riječima standardnoga jezika.

Matoš pripovijeda kako su se Zagrepčani pobunili „radi onijeh grbova na zgradi državne financije”. Zatim nastavlja: „Jutro toplo, sunčano. Nebom se nepomično pružio samo jedan crn i duguljast oblak: mniš, e je kroz pukotinu modrog plašta nebeskog prokuljao dim.”

ARHAIZAM	RIJEČ STANDARDNOGA JEZIKA
zamjenica:	
imenica:	
glagol:	

6	

9	

19. Zadatak ima dva dijela.

A. Prepiši sljedeće rečenice standardnim jezikom.

– Soldati ideju, bežimo! _____

– Nedem ... Kaj mi moreju? _____

– Ali, draga, lublena Pepica, ... _____

B. Kojoj vrsti dijalektizama pripadaju riječi poput *ideju*, *nedem*, *lublena* s obzirom na to kojemu dijalektu pripadaju?

4	

20. Kojim su funkcionalnim stilom pisana sljedeća djela?

Hrvatski pravopis _____

Priče iz davnine _____

Ustav Republike Hrvatske _____

3	

7	

21. Zadatak ima tri dijela. Pročitaj sljedeće složene rečenice.

Više od tri četvrtine današnjega životinjskog svijeta pripada životinjama koje imaju člankovite noge.

U filmu ih je nasmijao čovjek koji je zborio kao iz trbuha.

A. Ispiši zavisne surečenice.

B. Odredi kojoj vrsti pripadaju obje zavisne surečenice.

C. Preoblikuj zavisne surečenice u imenice.

5	

5	

Pročitaj sljedeći tekst i riješi zadatke 22. – 25.

Sportski televizijski komentator izravno je prenosio žensko skijaško natjecanje. Između ostaloga, komentirao je skijanje pojedinih natjecateljica sljedećim rečenicama:

To je njezin najslalomskiji rezultat karijere.

Spomenuo sam njezinu konstantnost da dolazi do pobjede.

Njezino ju je vrijeme pokazalo neuhvatljivom za druge skijašice.

Jako velike su cure na stazi počele imati probleme.

22. U kojoj komentatorovoj rečenici može doći do zabune u značenju zbog reda riječi u rečenici?

- a) u prvoj
- b) u drugoj
- c) u trećoj
- d) u četvrtoj

1	

23. Zašto je uporaba superlativa u prvoj rečenici netočna?

- a) U sintagmi *najslalomskiji rezultat* upotrijebljen je pogrešan padež.
- b) Superlativ je nastao od odnosnoga pridjeva, koji se ne stupnjuje.
- c) Pogrešno je napisan, *naj* treba pisati odvojeno.
- d) Narušeno je pravilo o redu riječi u rečenici.

1	

2	

24. Prepiši rečenice u skladu s pravilima standardnoga jezika.

4	

25. Kojim je funkcionalnim stilom ostvaren televizijski prijenos? Objasni odgovor na temelju dvaju primjera iz teksta.

stil: _____

objašnjenje, primjeri: _____

3	

7	

Pročitaj sljedeći tekst i riješi zadatke 26. – 29.

Ugledni hrvatski znanstvenik: Naučio sam čitati s dvije godine zahvaljujući polupismenoj noni

Igor Rudan, znanstvenik koji je prvi nakon Ruđera Boškovića postao redoviti član *Royal Societyja* (Kraljevskoga društva), na svojem profilu na Facebooku objavio činjenice o svojem životu.

TAJNA MOJEGA USPJEHA?

Počeo sam čeprkati po vlastitoj prošlosti ne bih li uspio izolirati neki poseban trenutak koji mi je dao prednost tijekom školovanja i kasnijega bavljenja znanošću. I morao sam ići unatrag sve do proslave svojega drugog rođendana, kad su moji zaprepašteno primijetili da znam čitati jer sam im pročitao tekst ispisan šlagom na torti.

Moja draga nona, majčina majka, znala je čitati samo upirući kažiprstom u novinski papir, prepoznajući slovo po slovo i izgovarajući ga naglas, pokušavajući ga upamtiti kako bi na kraju riječi u točnome slijedu ponovila sva prepoznata slova te zatim naglas izgovorila čitavu riječ. I tako bi se, riječ po riječ, polako probijala kroz novinski tekst. Sporost takvoga pristupa čitanju bila je dovoljna samo za jednu novinsku stranicu dnevno, pa je morala pažljivo izabrati svoju svakodnevnu temu. Najviše ju je zanimala crna kronika. Svakoga bi dana strpljivo slovkala naglas masno otisnuti tekst stranice u crnoj kronici *Večernjega lista*, pretvarajući tuđe nesreće i dramatične događaje u prave trilere jer su ti relativno kratki tekstovi postajali vrlo dugi i dramatični kad su se iščitavali slovo po slovo i riječ po riječ. Čitavo je prijevodne prolazilo u njezinu glasnom slovkanju, a pritom me držala u krilu i hranila bočicom jer su roditelji radili. Sa silnim sam zanimanjem očiju pratio to njezino pomicanje prsta po papiru slušajući pritom satima kako pokazana slova izgovara svojim tihim glasom, zatim ih povezuje u riječ, da bi na kraju povezala nekoliko riječi u smislene rečenice.

Tim sam bizarnim spletom okolnosti naučio čitati već do 2. rođendana. Do polaska u 1. razred osnovne škole pročitao sam 73 knjige, od kojih sam najmanje trećinu znao i napamet, a drugi učenici tek su trebali početi učiti slova. Ta golema početna prednost zadržala se, čini se, sve do danas. Da moja draga nonica nije bila polupismena, i da je novine čitala u sebi, škola bi mi bila puno teža, a poslije sve drugo potpuno nemoguće.

(Prema: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ugledni-hrvatski-znanstvenik-naucio-sam-citati-s-dvije-godine-zahvaljujuci-nepismenoj-noni/993140.aspx>)

26. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora. Koja je od sljedećih tvrdnja o tekstu točna?

- a) Tekst je intervju s Igorom Rudanom objavljen na portalu *index.hr*.
- b) Tekst je članak na portalu za koji je Igor Rudan napisao svoja sjećanja.
- c) Tekst je članak s portala koji je Igor Rudan kao objavu podijelio na svojoj društvenoj mreži.
- d) Tekst je vijest na portalu u povodu primanja Igora Rudana u Kraljevsko društvo, a dopunjena je tekstem koji je autor objavio na društvenoj mreži.

1	

27. Objasni jednom ili dvjema rečenicama što Igor Rudan smatra *bizarnim spletom okolnosti*. U objašnjenju trebaš upotrijebiti sinonim riječi *bizarno*.

3	

4	

28. Navedi tročlanu sintagmu iz zadnjega odlomka teksta kojom je Igor Rudan naglasio emocionalni odnos prema svojoj baki i objasni jednom rečenicom kako je to ostvario.

sintagma:

objašnjenje:

2	

29. Pročitaj sljedeći primjer. Objasni jednom rečenicom značenje podcrtane riječi.

Čitavo je prijedodne prolazilo u njezinu glasnom slovkanju...

1	

3	